

« جلد سیزدهم »

تفسیر بند به بند و شرح کامل

« قانون آیین دادرسی مدنی »

حل تست های آزمون های ادوار گذشته، ارائه نکات ریز ویژه
آزمون، تشریح کلیه بندهای حقوقی به زبان روان و قابل فهم

www.fileland.ir

مرکز تخصصی دائلود فایل های آزمون های مهندسی

« رشته راه و ساختمان »

ویژه آزمون کارشناس رسمی دادگستری، قوه قضائیه و کارشناس ماده ۲۷
قابل استفاده برای داوطلبین آزمون های فوق و کلیه کارشناسان رسمی

جزوه تفسیری بنده بند

قانون آیین دادرسی مدنی (منتخب مواد مهم کارشناسی)

اطلاعیه حقوق مالکیت اثر

کلیه حقوق مادی و معنوی این جزوه، شامل محتوا، گردآوری، تدوین، تفسیر و ساختار آن، متعلق به **سایت فایل لند** بوده و هرگونه کپی برداری، تکثیر، انتشار، فروش، باز نشر، واگذاری یا استفاده تجاری از تمام یا بخشی از این اثر، بدون کسب اجازه کتبی از مالک اثر، ممنوع و غیرمجاز است.

هرگونه استفاده و انتشار غیرقانونی از این جزوه، علاوه بر ایجاد **مسئولیت شرعی و اخلاقی**، می تواند موجب **مسئولیت قانونی و پیگیری حقوقی** متخلف شود. استفاده از محتوای این اثر بدون رضایت مالک، **شرعاً جایز نبوده و حرام است**. این اثر با هدف حمایت از حقوق پدیدآورنده و حفظ حقوق مالکیت فکری منتشر شده است.

فهرست مطالب

- ♦ مقدمه: قانون آیین دادرسی مدنی
- ♦ مواد ۳۵، ۶۳، ۹۱، ۱۴۹ و ۱۵۰، ۲۲۶
- ♦ مواد ۲۵۷ تا ۲۶۹ (کارشناسی)
- ♦ مواد ۳۳۰، ۳۳۱، ۳۶۹، ۴۷۶، ۵۱۹
- ♦ فصل جمع بندی
- ♦ ۲۵۰ تست جامع
- ♦ پاسخنامه تشریحی

مقدمه

قانون آیین دادرسی مدنی

چرا این قانون برای کارشناسان مهم است؟

مرور

نام کامل: **قانون آیین دادرسی دادگاه های عمومی و انقلاب در امور مدنی**؛ شامل **۵۲۹ ماده**.

واژه نامه عمومی

دادرس : قاضی رسیدگی کننده.**اصحاب دعوا** : طرفین دعوا (خواهان و خوانده).**قرار** : تصمیم دادگاه در جریان رسیدگی که حکم نهایی نیست.**حکم** : تصمیم نهایی دادگاه درباره ماهیت دعوا.**قطعی** : غیرقابل اعتراض عادی.

ماده ۳۵

اختیارات وکیل و وکالت در تعیین مصدق و کارشناس

وکالت نامه | اختیار ویژه که باید تصریح شود | بند ۷ از ۱۴ مورد

واژه نامه حقوقی این مبحث (اول این ها را بخوان)

وکالت نامه : سندی که موکل در آن به وکیل اختیار می دهد.**موکل** : کسی که وکیل می گیرد.**توکیل** : وکیل گرفتن؛ واگذاری کار به وکیل.**استثنا** : خارج کردن چیزی از یک قاعده کلی.**تصریح** : آشکار و صریح نوشتن.**مصدق** : کسی که صحت و درستی امری را تصدیق (تأیید) می کند.**خلاف شرع** : مخالف احکام شرعی.

متن ماده ۳۵

ماده ۳۵: وکالت در دادگاه ها شامل تمام اختیارات راجع به امر دادرسی است جز آنچه موکل استثنا کرده یا توکیل در آن خلاف شرع باشد؛ ولی در امور زیر باید اختیارات وکیل در وکالت نامه تصریح شود:

* وکالت در تعیین مصدق و کارشناس.

تنها این مورد مربوط به موضوع کارشناس رسمی می باشد.

تفسیر ساده و جامع، بند به بند

(۱) قاعده کلی

وقتی کسی وکیل دادگاه می شود، همه اختیارات مربوط به امر دادرسی را دارد؛ مگر دو استثنا:

(۱) موکل خودش استثنا کرده باشد، (۲) توکیل در آن خلاف شرع باشد.

(۲) اختیارات ویژه

بعضی کارها آن قدر مهم است که اختیار آن به طور خودکار داده نمی شود و باید در وکالتنامه صریحاً نوشته شود. در این ماده ۱۴ مورد است و برای ما مهم ترین آن بند ۷: وکالت در تعیین مصدق و کارشناس است.

(۳) معنی عملی

اگر وکیل بخواهد کارشناس را با توافق طرفین (ماده ۲۶۸) انتخاب کند یا مصدق تعیین کند، در وکالتنامه باید این اختیار تصریح شده باشد. وکالت عام مثل «وکیل در امور دادرسی» برای این کار کافی نیست.

نکات طلایی آزمون

- ♦ اصل: وکالت شامل تمام اختیارات دادرسی است.
- ♦ استثنا: موکل استثنا کند یا توکیل خلاف شرع باشد.
- ♦ اختیار ویژه: تعیین مصدق و کارشناس = بند ۷ از ۱۴ مورد.
- ♦ این اختیار باید در وکالتنامه تصریح شود.

دام های تستی (طراح این جا گیجت می کند)

- ♦ شماره بند را ۷ نمی نویسند (مثلاً بند ۵ یا ۱۰).
- ♦ تعداد موارد را ۱۲ یا ۱۶ می نویسند؛ درست ۱۴.
- ♦ می گویند وکالت عام برای تعیین کارشناس کافی است؛ نادرست.

تمرین های مبحث (با پاسخ تشریحی)

پیشنهاد: اول تست را حل کن، بعد پاسخ را بخوان.

تست ۱ | سطح: متوسط | نوع: نادرست یاب

کدام گزینه درباره ماده ۳۵ قانون آیین دادرسی مدنی درست است؟

- (۱) وکیل برای تعیین کارشناس به تصریح در وکالتنامه نیازی ندارد.
- (۲) وکالت در تعیین مصدق و کارشناس باید در وکالتنامه تصریح شود.
- (۳) وکالت در تعیین کارشناس فقط با اذن دادگاه ممکن است.
- (۴) تعیین مصدق اختیار ذاتی وکیل است و تصریح آن ممنوع است.

پاسخ: گزینه ۲

بند ۷: وکالت در تعیین مصدق و کارشناس از اختیاراتی است که تصریح آن لازم است.

تست ۲ | سطح: سخت | نوع: عددی

ماده ۳۵ چند مورد اختیار ویژه دارد و کدام شماره به کارشناسی مربوط است؟

(۱) ۱۲ مورد؛ شماره ۷

(۲) ۱۴ مورد؛ شماره ۷

(۳) ۱۴ مورد؛ شماره ۱۰

(۴) ۱۶ مورد؛ شماره ۷

پاسخ: گزینه ۲

۱۴ مورد که تنها بند ۷ به تعیین مصدق و کارشناس مربوط است.

تعیین بهای خواسته با نظر کارشناس

ماده ۶۳

اختلاف در بهای خواسته | قبل از شروع رسیدگی

واژه نامه حقوقی این مبحث (اول این ها را بخوان)

خواسته : آنچه خواهان از دادگاه می خواهد (مثلاً پول، ملک).

بهای خواسته : ارزش ریالی خواسته.

اصحاب دعوا : طرفین دعوا (خواهان و خوانده).

اختلاف مؤثر : اختلافی که در تعیین صلاحیت، قابلیت تجدیدنظر یا هزینه دادرسی اثر دارد.

متن ماده ۶۳

ماده ۶۳: چنانچه نسبت به بهای خواسته بین اصحاب دعوا اختلاف حاصل شود و اختلاف مؤثر در مراحل بعدی رسیدگی باشد، دادگاه قبل از شروع رسیدگی با جلب نظر کارشناس، بهای خواسته را تعیین خواهد کرد.

تفسیر ساده و جامع، بند به بند

(۱) مسئله

خواهان می گوید ارزش خواسته ۱۰۰ میلیون و خوانده می گوید ۵۰۰ میلیون. ارزش خواسته روی مهم ترین مسائل اثر دارد (مثل هزینه دادرسی و قابل تجدیدنظر بودن رأی).

(۲) راه حل قانون

دادگاه **با جلب نظر کارشناس** بهای خواسته را **تعیین می کند**، آن هم **قبل از شروع رسیدگی** (رسیدگی به ماهیت). این تعیین فقط وقتی لازم است که **اختلاف مؤثر در مراحل بعدی** باشد.

(۳) نکته آزمونی

دادگاه است که «با جلب نظر کارشناس» ارزش را تعیین می کند؛ کارشناس خودش قاطع نیست. دستمزد این کارشناسی را با ماده ۲۵۹ مقایسه کن.

نکات طلایی آزمون

- ♦ اختلاف در بهای خواسته + مؤثر بودن در مراحل بعدی.
- ♦ دادگاه با جلب نظر کارشناس تعیین می کند.
- ♦ زمان: قبل از شروع رسیدگی.

دام های تستی (طراح این جا گیجت می کند)

- ♦ تعیین بها را به «خواهان» یا «خوانده» نسبت می دهند.
- ♦ زمان را «پس از صدور رأی» می گذارند.
- ♦ شرط «مؤثر بودن اختلاف» را حذف می کنند.

تمرین های مبحث (با پاسخ تشریحی)

پیشنهاد: اول تست را حل کن، بعد پاسخ را بخوان.

تست ۳ | سطح: متوسط | نوع: سناریو

خواهان و خوانده درباره ارزش خواسته اختلاف دارند و این اختلاف در قابلیت تجدیدنظر رأی مؤثر است. دادگاه چه می کند؟

- (۱) قبل از شروع رسیدگی با جلب نظر کارشناس بها را تعیین می کند.
- (۲) پس از صدور رأی با نظر کارشناس بها را تعیین می کند.
- (۳) بدون جلب نظر کارشناس بها را تعیین می کند.
- (۴) قبل از شروع رسیدگی از خواهان بها را می پذیرد.

پاسخ: گزینه ۱

ماده ۶۳.

تست ۴ | سطح: سخت | نوع: نادرست یاب

کدام قید در ماده ۶۳ نیامده است؟

- (۱) اختلاف مؤثر در مراحل بعدی رسیدگی
- (۲) جلب نظر کارشناس
- (۳) قبل از شروع رسیدگی
- (۴) با موافقت هر دو طرف

پاسخ: گزینه ۴

موافقت طرفین لازم نیست.

ماده ۹۱

امتناع و رد دادرس (موارد شش گانه)

ماده مهم | الف تا و | قرابت درجه سوم | دو سال | همسر و فرزند

واژه نامه حقوقی این مبحث (اول این ها را بخوان)

امتناع : خودداری خود دادرس از رسیدگی.

رد دادرس : درخواست طرفین برای کنار رفتن دادرس.

قرابت نسبی : خویشاوندی خونی (پدر، برادر، عمو ...).

قرابت سببی : خویشاوندی ناشی از ازدواج (مثل مادرزن).

طبقه : دسته بندی خویشاوندان در قانون مدنی.

درجه : فاصله خویشاوندی.

قیم : سرپرست قانونی محجور.

مخدوم : کسی که دادرس زیر دست او و در خدمت او کار می کند.

مباشر : کسی که مستقیماً کار را انجام می دهد.

متکفل : کسی که عهده دار امور دیگری است.

وارث : کسی که پس از مرگ ارث می برد.

داور : کسی که طرفین برای حل اختلاف انتخاب می کنند.

گواه : شاهد.

نفع شخصی : فایده مستقیم برای شخص.

متن ماده ۹۱

ماده ۹۱: دادرس در موارد زیر باید از رسیدگی امتناع نموده و طرفین دعوا نیز می توانند او را رد کنند:

الف) قرابت نسبی یا سببی تا درجه سوم با هر طبقه بین دادرس با یکی از اصحاب دعوا وجود داشته باشد.

ب) دادرس قیم یا مخدوم یکی از طرفین باشد یا یکی از طرفین مباشر یا متکفل امور او باشد.

ج) دادرس یا همسر یا فرزند او، وارث یکی از اصحاب دعوا باشد.

د) دادرس سابقاً در موضوع دعوای اقامه شده به عنوان دادرس یا داور یا کارشناس یا گواه اظهار نظر کرده باشد.

ه) بین دادرس و یکی از طرفین یا همسر یا فرزند او دعوای حقوقی یا جزایی مطرح باشد یا در سابق مطرح بوده و از تاریخ صدور حکم قطعی دو سال نگذشته باشد.

و) دادرس یا همسر یا فرزند او دارای نفع شخصی در موضوع مطروحه باشد.

تفسیر ساده و جامع، بند به بند

(۱) امتناع ورد

در این موارد هم **دادرس باید امتناع کند** و هم **طرفین می توانند او را رد کنند**. (وظیفه دادرسی + حق طرفین).

(۲) شش مورد

- ♦ الف) **قربان نسبى یا سببى تا درجه سوم با هر طبقه** با یکی از طرفین
- ♦ ب) **دادرس قییم یا مخدوم** یکی از طرفین است، یا یکی از طرفین **مباشر یا متکفل** امور اوست
- ♦ ج) **دادرس یا همسر یا فرزند او وارث** یکی از طرفین باشد
- ♦ د) **دادرس قبلاً در همین موضوع دعوا** به عنوان **دادرس، داور، کارشناس یا گواه اظهارنظر** کرده
- ♦ ه) **بین دادرسی و یکی از طرفین (یا همسر یا فرزند او) دعوای حقوقی یا جزایی** مطرح است یا در سابق مطرح بوده و از **صدور حکم قطعی دو سال** نگذشته
- ♦ و) **دادرس یا همسر یا فرزند او نفع شخصی** در موضوع دارد

(۳) نکته مهم برای کارشناسان

طبق **ماده ۲۶۱، موارد معذور بودن کارشناس همان موارد معذور بودن دادرسی است**. یعنی همین شش مورد برای کارشناس هم عذر است.

(۴) نکته فنی

«همسر یا فرزند» در بندهای **ج، ه، و** آمده است؛ در بند **الف** (قربان) و **ب و د** نیامده است.

نکات طلایی آزمون

- ♦ موارد: **شش مورد (الف تا و)**.
- ♦ قربان: **نسبى یا سببى تا درجه سوم با هر طبقه**.
- ♦ مدت: **دو سال از حکم قطعی**.
- ♦ سابقه اظهارنظر: **دادرس، داور، کارشناس، گواه**.
- ♦ قاعده مکمل: **ماده ۲۶۱ برای کارشناس**.

دامهای تستی (طراح این جا گیجت می کند)

- ♦ درجه دوم یا چهارم به جای درجه سوم.
- ♦ دو سال را یک سال یا سه سال می کنند.
- ♦ «دعوای حقوقی» را حذف و فقط «جزایی» می گذارند.
- ♦ ذکر «همسر و فرزند» در بند الف.

تمرین های مبحث (با پاسخ تشریحی)

پیشنهاد: اول تست را حل کن، بعد پاسخ را بخوان.

تست ۵ | سطح: متوسط | نوع: نادرست یاب

کدام مورد از موارد امتناع و رد دادرس در ماده ۹۱ نیست؟

- (۱) قرابت نسبی تا درجه سوم با یکی از طرفین
- (۲) اظهارنظر سابق دادرس در همان دعوا به عنوان کارشناس
- (۳) داشتن نفع شخصی دادرس یا همسر و فرزند او
- (۴) آشنایی اجتماعی دادرس با وکیل یکی از طرفین

پاسخ: گزینه ۴

آشنایی با وکیل در ماده نیامده.

تست ۶ | سطح: سخت | نوع: عددی

بین دادرس و یکی از طرفین دعوای جزایی بوده و حکم قطعی صادر شده است. تا چه زمانی می توان او را رد کرد؟

- (۱) تا یک سال پس از حکم قطعی
- (۲) تا دو سال پس از صدور حکم قطعی
- (۳) تا سه سال پس از حکم قطعی
- (۴) تا دو سال پس از طرح دعوا

پاسخ: گزینه ۲

بند ه: از تاریخ صدور حکم قطعی دو سال نگذشته باشد.

تست ۷ | سطح: سخت | نوع: سناریو

دادرس پرونده قبلاً در همین دعوا به عنوان کارشناس اظهارنظر کرده است. وضعیت؟

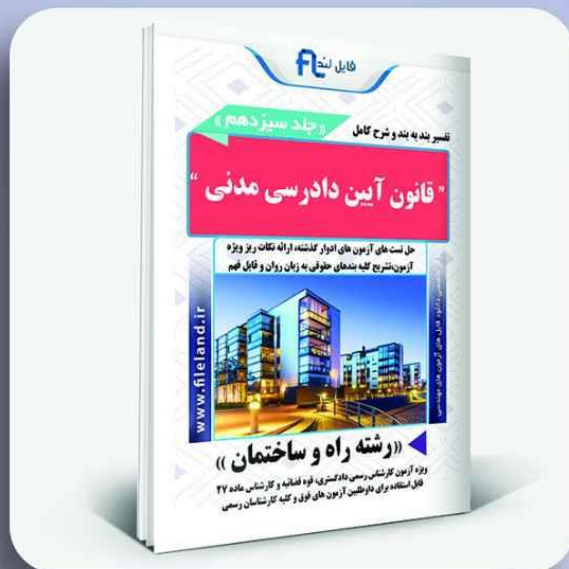
- (۱) مجاز به رسیدگی است.
- (۲) باید امتناع کند و طرفین هم می توانند رد کنند.
- (۳) فقط خوانده می تواند رد کند.
- (۴) فقط با اجازه رئیس دادگستری امتناع می کند.

پاسخ: گزینه ۲

بند د.

**همچنین برای
دیدن سایر
مجموعه در سنامه‌ها
و تفاسیر بند به بند
منابع آزمون‌های
کارشناسی رسمی
دادگستری و قوه
قضائیه به وب سایت
زیر مشاهده شود.**

**برای دریافت
ادامه این
درسنامه و
تفسیر بند به
بند به وبسایت
زیر مراجعه
فرمائید.**

www.Fileland.ir

